

njegovega skladanja jim je ona mehka, vonja polna, široka in prelestna podlaga, na kateri se bleste ko rosa na cvetni poljani. Velikost neodoljivega plove iz Dvořákové glasbe, vda se nje vplivu i oni, ki ne pojmi njenega ustroja, sila genija je, ki govori iz nje in ki opaja dušo in srce.

Značilen pečat Dvořákoví glasbi je ljubeznivost, prijaznost, ki jo omili, rodilo jo je veselje do ustvarjanja samo lepega in čistega. Za dramatičnost izraza ni Dvořáku, tudi prikazni vodnega moža ali čarovnice zabarva njegova invencijoznost s svetlim koloritom, da jima mine sleherna strahovitost. Prevladujejo svetle boje, jasna, po lepoti stremeča melodijoznost, poetičnost nežno čutečega pristrčnega lirika, radost ob sijaju solnčnega žarka in sanjivosti divne mesečine.

Veliko to Dvořákovó delo se je uprizorilo na ljubljanskem odru v sceniški kaj dični obliki, ki ji ni moči odreči priznanja noblese. Tudi muzikalni izvršitvi gre odkrita pohvala; pričala je vnovič, da so našemu odru le velika dela v izpodbudo k resnemu in vnetemu proizvajanju.

Dr. V. Foerster.

Med revijami

„**Delavski list**“, to je naslov tedniku, ki je začel počenši z novim letom izhajati v Trstu kot glasilo slovenskih socijalistov na Primorskem. Uredništvo in upravnništvo: Trst, ulica Boschetto št. 5. II. nad. Naročnina za celo leto znaša 4 K 20 h.

„**Proletarec**“, izhaja kot delavsko glasilo že drugo leto v Chicagu pod geslom: „Delavci vseh dežel, združite se!“ Za Evropo stane list 2 dol. za celo leto.

Świat Słowiański (Svet Slovanski), poljska slovanska smotra, „posvečena slovanoznanstvu in pregledu poročil slovanskih s poljskega stališča“, je s prošlim letom 1907. končala svoj tretji letnik. Izhajajoč v Krakovu — mesečno na 4 do 5 polah, je znak znamenitega preokreta slovanstva v Poljaki. Dolgo so — in to je bilo povsem naravno — pred vsem le manjši slovanski narodi naglašali potrebo slovanske misli; sedaj ima tudi Krakov svoj „Slovanski klub“, ki mu je ustanovitelj znani vseučiliški profesor Marijan Zdziechowski, in ž njim svoje slovansko glasilo; v krogu tega poljskega kluba smem naglašati urednika „Światu“ prof. Konečnega in dr. Stanisl. Grabovskega, zastopnika hrvatskega jezika na krakovskem vseučilišču. „Świat“ je vzporednik češkemu „Slovanskemu Přehledu“; saj sta pa tudi prof. Zdziechowski in urednik „Přehledov“ Černý že dolgo v tesni duševni zvezi. Ipak je poudariti, da je poljska smotra izrecno posvečena slovanoznanstvu „s stališča poljskega“; te enostranosti ni pri „Přehledu“. Sicer je naravno in potrebno, da si vsakdo vsako reč ogleduje s svojega razgledišča ali smotrišča. Izmed člankov navedenega letnika naj navedem razpravo Slovenca L. Lenarda „Politična naloga Poljakov“ (v zmyslu njegovega „Panslavizma“, Celje, 1906), razpravo Marickega „Dvoje najslabjših torišč slovanstva (beseda o Kašubih in štajerskih Slovencih — o Slovencih piše po znani Begovi knjižnici „Slov.-nemška meja . . .“, razpravo Konečnega „Slovenski glas o razmerah rusko-poljskih“ (Lenardova brošura „Die Wiener Trippel-Allianz“ itd.); mnogo se govori o Slovencih v članku Marickega „Poljaki sredi avstrijskih Slovanov“, ki je izzval odpor na eni slovenski strani. Jako obširen (do dveh tiskanih pol) je v vsakem zvezku pregled po slovanskem

političnem in kulturnem življenju; v ospredju stoji tu poljsko-rusko vprašanje — ruska cenzura je „Šwiatu“ zatvorila vrata v Rusijo, nato se poroča o Čehih, Slovencih, Hrvatih in Srbih, Bolgarih. V „Šwiatu“ nahajamo tudi „Bibliografijo“ slovansko in „Kroniko“. Tu je poročilo o jezikovnih razmerah na Koroškem, o lanskim strankarskih borbah za državni zbor, o „Narodni stranki“ na Stajerskem, o slovenščini v Gorici, o naši „Gospodarski stranki“, o Vošnjakovem potopisu „Na razsvitu“ (str. 453. in zv. II. 61), o „Društvu slovenskih profesorjev“, o „Slov. Matici“, slov. vseučilišču, sploh o našem šolstvu, o tržaških Slovencih.

List je izvrstno urejevan; skrbno motri slovanski svet in pazno beleži vse pojave našega razvoja. Čehi in Poljaki s svojima slovanskima smotrama daleč prekašajo našo skrb za „slovanoznanstvo“. Nedvomno je, da na pr. mi Slovenci niti najbližjih slovanskih dežel, dežel hrvatskih ne poznamo in ne presojamo po oči-vidstvu in lastnem opazovanju, kamoli da bi poznali Poljake. Ker je rusinsko-poljsko vprašanje pred kratkim zopet enkrat izbruhnilo v parlamentu, naj navedem tu iz „Šwiata“ poljsko poročilo o zatiranju Rusinov: „Zatiranje Rusinov v Galiciji je sledeče“ (stran 237.): Ruski jezik je uradni jezik v sodstvu kakor poljski. Štiri samostalne gimnazije imajo ruski učni jezik, razen tega so v drugih zavodih ruske paralelke. V vseh gimnazijah poljskih v celi deželi se je mogoče učiti ruskega jezika kot neobveznega predmeta. Ljudskih šol ruskih je v Galiciji več nego poljskih. V deželnem šolskem sveta morata biti najmanj dva Rusina. Rusini imajo dostop do vseh političnih uradov kakor Poljaki, a v iztočni Galiciji mora znati vsak uradnik ruski jezik. Deželni glavar, odpirajoč in zatvarjajoč deželni zbor, izpregovori v obeh jezikih; ruski poslanci govorijo ruski . . . Poštne blankete so v celi Galiciji trojezične: nemško-poljsko-ruske itd. Pod „pritiskom“ poljskim se je razvila ruska znanost in umetnost (podpira ju deželni zbor); nikjer se Rusinom ni bilo zatekati k tajnim organizacijam za širitev svoje kulture in narodne zavesti; vse so mogli delati javno. Na levovskem vseučilišču se predava dvanajst strok v ruskem jeziku in je lektorat ruski (na nemškem vseučilišču v Černovcah ni niti enega ruskega predavanja, toda tu se Rusini nič ne pritožujejo!!). Poljaki nimajo nič proti ustanovitvi posebnega ruskega vseučilišča, a svojega ne dajo porusiniti. Ustanavljanje vseučilišč je odvisno od parlamenta na Dunaju, a tam ruski poslanci ne nastopajo s tem predlogom. To daje misliti. Dobiti več, nego imajo, bi mogli dogovorno s Poljaki. A rekli so si, da s pomočjo Nemcev, nastopajoč proti Poljakom, dobivajo več in brže, in to je vsa tajnost njih politike.“ Uredništvo dodaja: „Nujno prosimo slovanske publiciste, naj prihajajo v Galicijo in se bodo sami prepričali, da je istina, kar pišemo.“ Na drugem mestu: „Kaj pomeni na Poljskem „žlahčič“, o tem Slovenci in vobče Slovani nimajo pojma, misleč, da so to sami veliki gospodje, magnati; ne vedo pa tega, da je večja polovica veleposestva v Galiciji že v rokah neplemenitnikov.“

Dr. Fr. Ilešič.

„Savremenik“, mjesečnik Društva hrv. književnika, je v lanski oktobrski številki prinesel študijo Zofke Kvedrove-Jelovškove: Dragotin Kette i Josip Murn (Aleksandrov) in oceno Lokarjeve študije „Stališče Bleiweisovih Novic glede književnega zedinjenja Slovanov“ od dr. A. Prohaske.